9
Goedkeuring Protocol betreffende de toetreding van de Republiek Noord-Macedonië

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Goedkeuring van het op 6 februari 2019 te Brussel tot stand gekomen Protocol bij het Noord-Atlantisch Verdrag betreffende de toetreding van de Republiek Noord-Macedonië (Trb. 2019, 24) (35180).**

De **voorzitter**:
Aan de orde is de behandeling van het wetsvoorstel 35180, Goedkeuring van het op 6 februari 2019 te Brussel tot stand gekomen Protocol bij het Noord-Atlantisch Verdrag betreffende de toetreding van de Republiek Noord-Macedonië. Ik heet de minister van Buitenlandse Zaken van harte welkom in de Eerste Kamer.

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**:
Ik geef het woord aan de heer Beukering. Hij zal zijn maidenspeech houden, dus ik luid even de bel.

De heer **Beukering** (FvD):
Voorzitter, ook namens mij felicitaties aan allen die vandaag hun maidenspeech hebben gehouden, maar speciaal ook mijn felicitaties aan u, voor uw eerste dag als voorzitter.

Voorzitter. Bijna 40 jaren heb ik gediend in de krijgsmacht en daarmee ook behoord tot de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie: een belangrijke organisatie die voor 70 jaar vrede heeft gezorgd in ons mooie landje. De NAVO wordt niet alleen ingezet bij fysieke bedreigingen of crises, zoals natuurrampen, vluchtelingen of terrorisme, maar ook bij ontwrichting van de maatschappij, zoals bij cyberaanvallen. Helaas hebben wij de afgelopen drie decennia onze bijdrage aan dit sterke collectieve veiligheidssysteem systematisch en ernstig verwaarloosd. Op een schandelijke manier is het vredesdividend in Nederland geïnd en zijn wij geworden tot een freerider, of, om het maar eens in goed Nederlands te zeggen: een klaploper. Miljarden zijn op een ondoordachte manier bezuinigd en nu zitten we met de gebakken peren. De president van de belangrijkste bondgenoot binnen deze alliantie spreekt ons regelmatig indringend aan op de wederzijdse en gezamenlijke afspraken en gedane beloftes, die steeds maar weer niet worden nagekomen. Zelfs in deze kabinetsperiode dalen we naar de 25ste plaats, als je praat over het percentage van het bruto nationaal product. De alliantie staat al jaren onder enorme politieke druk en de situatie in en met Turkije en Syrië maakt de zaken zeker niet eenvoudiger.

Voorzitter. Nederland geeft structureel te weinig geld uit aan Defensie en daarmee aan de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie. Vorige week is in deze Kamer nog een motie besproken over de grote hoeveelheid geld die naar de contraproductieve biomassacentrales gaat. Waarom gaat dat geld niet naar Defensie?

Voorzitter. Mijn partij, Forum voor Democratie, is voor een sterke, innovatie en effectieve Defensieorganisatie en NAVO met slagkracht. Wat vindt de minister van het voorstel om de 11,5 miljard subsidie, die nu naar de biomassacentrales gaat, te gebruiken om invulling te geven aan de beloofde 2% van het bruto nationaal product en dus aan Defensie te besteden?

Nu ga ik naar de toetreding van Noord-Macedonië tot de NAVO. Het is Forum niet duidelijk wat dit nu bijdraagt aan de noodzakelijke versterking en de verbetering van de NAVO. Wordt de besluitvorming daarmee weer niet onnodig bemoeilijkt? Wat is de noodzaak en de urgentie hiervan? Wat is de toegevoegde waarde? En hoe wordt dit in de regio gepercipieerd?

Daarnaast is Forum voor Democratie ook zeer geïnteresseerd in de uitleg van de minister over de discrepantie van dit voornemen ten opzichte van de toetreding van Noord-Macedonië tot de Europese Unie, waar de regering nog steeds wél tegen is. Graag een toelichting van de minister.

Voorzitter. Onze collectieve veiligheid is té belangrijk om hier niet duidelijk, helder en consequent over te zijn. De NAVO heeft een heldere toegevoegde waarde voor de hele maatschappij en beschermt wat ons dierbaar is. Wij zullen daar als rijk land onze afgesproken bijdrage aan moeten leveren.

Voorzitter, dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Even voor de orde: de minister hoeft alleen te reageren op zaken die gaan over het wetsvoorstel, maar hij is natuurlijk vrij om zo ook over andere zaken te spreken.

Geachte heer Beukering, mijn hartelijke gelukwensen met uw maidenspeech. Staat u mij toe om iets van uw achtergrond te schetsen.

U zei het al: na de middelbare school bent u naar de Koninklijke Militaire Academie in Breda gegaan, waar u de bedrijfseconomische opleiding heeft gevolgd. U heeft verder de officiersopleiding aan de Hogere Krijgsschool gedaan en bestuurskunde aan de Rijksuniversiteit Leiden gestudeerd. Internationaal heeft u de master Strategy and Business Affairs aan het Collège interarmées de Défense in Parijs. Bij de Verenigde Naties in New York heeft u een Senior Mission Leadership Course gevolgd.

Binnen de Koninklijke Landmacht bent u onder meer Commandant 200 Bevoorradings- en Transportbataljon geweest, liaisonofficier French Joint Planning Staff en commandant Opleidings- en Trainingscentrum Rijden. U was adviseur bij het ministerie van Buitenlandse Zaken en werkte als commandant bedrijfsgroep op het ministerie van Defensie.

Uw laatste functie voor u in 2016 afzwaaide als beroepsmilitair — met als rang brigadegeneraal — was assistant chief of staff International Military Cooperation. Sinds drie jaar bent u eigenaar van Beukering Leadership

Consultancy. U geeft advies over leiderschap, cultuur en verandermanagement.

Op 28 maart van dit jaar bent u beëdigd als lid van Provinciale Staten van Zuid-Holland namens het Forum voor Democratie. Sinds 11 juni bent u lid van de Eerste Kamer. Nog voor uw beëdiging als senator deed u van zich spreken door u te kandideren voor het voorzitterschap van deze Kamer.

Dat u uw maidenspeech bij dit wetsvoorstel houdt, mag geen verrassing heten. Het past in uw grote ervaring bij vredesoperaties in Afrika. In Burundi — waar in 2003 nog altijd veel spanningen bestonden, ondanks de wapenstilstand — bedacht u kamp Espoir. Hutu's en Tutsi's volgden samen een zesweeks programma onder het motto van gewapende integratie: ze mochten hun wapens meenemen. Zoiets was nog nooit vertoond. Maar het werkte. Naar schatting 10.000 Burundezen hebben het programma gevolgd zonder ook maar één gewapend incident.

Uw kennis van de praktijk is een waardevolle bijdrage aan het werk van deze Kamer. Nogmaals een hartelijk welkom.

Ik schors de vergadering voor een kort moment, zodat de overige collega's u kunnen feliciteren. Daarbij feliciteer ik u als voorzitter graag als eerste.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**:
Ik geef het woord aan de heer Van Apeldoorn.

□

De heer **Van Apeldoorn** (SP):
Voorzitter. Mijn fractie wilde het voorliggende wetsvoorstel, dat mogelijk anders een hamerstuk zou zijn geworden, plenair behandelen omdat wat hierin voorgesteld wordt het aangaan van een verstrekkende verdragsrechtelijke verplichting betreft. Sterker nog, op basis van artikel 5 van het NAVO-verdrag gaat het hier om de meest vergaande verplichting die je kunt aangaan, namelijk het militair bijstaan van een ander land. Wij vinden het simpelweg niet gepast dat je zoiets deze Kamer geruisloos laat passeren. Mijn fractie vindt dat je je sowieso wel drie keer moet bedenken voordat je een dergelijke verplichting aangaat. Wat dat betreft zijn wij blij dat wij in het debat uiteindelijk ook gezelschap hebben gekregen van het Forum voor Democratie. Graag feliciteer ik nu ook publiekelijk de heer Beukering met zijn maidenspeech.

Voorzitter. Mijn fractie heeft ernstige bedenkingen bij dit wetsvoorstel tot ratificatie van de overeenkomst tot toetreding van Noord-Macedonië tot de NAVO. Laat ik vooropstellen dat het Noord-Macedonië uiteraard vrijstaat om bij de NAVO te willen, en dat wij ook erkennen dat deze wens breed leeft onder de Macedonische bevolking. In die zin heeft het land, ook op basis van het NAVO-verdrag, het recht deze wens te proberen te realiseren. Maar geen enkel land kan het lidmaatschap opeisen. Net als dat wij het recht erkennen van Noord-Macedonië om zich kandidaat te stellen voor het lidmaatschap van de NAVO, gaat mijn fractie ervan uit dat de regering en het parlement van dit land en elke andere lidstaat krachtens het huidige verdrag het recht hebben deze kandidatuur af te wijzen. Voor de zekerheid vraag ik toch maar even aan de minister of hij dat met mij eens is.

Welnu, gegeven ons recht onze eigen afweging te maken of wij wel of niet deze zeer vergaande verdragsrechtelijke verplichting willen aangaan met Noord-Macedonië, is mijn vraag wat nu precies de reden is dat we dit zouden moeten willen. Noord-Macedonië is een kleine binnenstaat met 2 miljoen inwoners en had vorig jaar een militair budget van 108 miljoen Amerikaanse dollar, ongeveer één honderdste van wat ons land aan defensie uitgeeft. De wens van de regering om Noord-Macedonië toe te laten treden, kan dus niet ingegeven zijn door de grote militaire bijdrage die we van dit land kunnen verwachten. Met een dergelijk klein leger is de bijdrage aan onze veiligheid of die van het bondgenootschap in het algemeen uiteindelijk verwaarloosbaar. Is de minister dat met mij eens? De regering wijst op de Macedonische bijdrage van 47 soldaten aan de NAVO-interventie in Afghanistan. Afgezien van het feit dat mijn fractie van mening is dat de geldverslindende en vele levens eisende oorlog in Afghanistan, die nu het negentiende jaar is ingegaan, al veel te lang heeft geduurd en dat de NAVO geen onderdeel van deze oorlog zou moeten zijn, kan dat toch geen doorslaggevend argument zijn? Graag een reactie van de minister.

Voorzitter. Wat mijn fractie betreft moet de regering echt met betere argumenten komen. Want welke essentiële bijdragen aan onze veiligheid kan Noord-Macedonië nu leveren? Wij zien het niet. Maar belangrijker misschien, hoe weegt dit op tegen de nadelen en potentiële risico's? Want die zijn er volgens mijn fractie wel degelijk. De regering gaat hier veel te gemakkelijk aan voorbij. Want wat als zaken echt eens onverhoopt uit de hand zouden lopen op de Balkan en Macedonië een beroep doet op artikel 5? Gaan we dan ten oorlog ter verdediging van het dan weer uitgebreide NAVO-grondgebied? Moeten we dat dan willen? Zou het niet veel beter zijn om in te zetten op conflictpreventie in deze regio en in het geval van een onverhoopte schending van de Macedonische territoriale integriteit dit een zaak te laten zijn van de VN-Veiligheidsraad, en om, indien nodig, het niet-militair instrumentarium dat ons en andere landen tot beschikking staat in te zetten? Graag een reactie van de minister.

Wat als de interne ontwikkeling van de jonge democratische Republiek Noord-Macedonië onverhoopt de verkeerde kant opgaat? Het NAVO-verdrag stelt dat de lidstaten geacht worden de vrijheid van hun bevolkingen te garanderen gebaseerd op de principes van democratie, grondrechten en de rechtsstaat. Maar het lidmaatschap van de NAVO garandeert op geen enkele wijze dat landen zich hier ook aan houden. De casus Turkije maakt een en ander helaas pijnlijk duidelijk. Zelfs na de illegale invasie van Turkije staan we binnen het bondgenootschap met lege handen. Want het verdrag voorziet noch in sanctiemogelijkheden noch in de mogelijkheid om, als ultimum remedium, een land dat niet langer handelt in overeenstemming met het verdrag, uit de organisatie te zetten. Volgens sommige volkenrechtsgeleerden zou dit in het geval van een zogenaamde materiële schending van het verdrag in principe wel kunnen via de omweg van artikel 60 van het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht.